

תבחינים להקצבת שעות לפתיחת כיתת שאר רוח (עש"ר) בחטיבת הביניים החל מתשפ"א

רקע:

במסגרת מדיניות המשרד לחזק את לימודי הרוח בחטיבות הביניים, לעודד למידה בינתחומית ולסייע לתלמידים לפתח מיומנויות קריאה וכתובה מתקדמות, משרד החינוך מקצה שעות לימוד לבתי ספר המגישים בקשה בהתאם לתבחינים והעומדים בתנאים שיפורטו להלן. ההקצבה מיועדת לחטיבות ביניים בבתי ספר ממלכתיים אשר יקיימו כיתת עש"ר בבית ספרם. הקצבת השעות כפופה לאישור תקציבי. התוכנית תהיה תוספת מעבר להוראת תחומי הדעת בהתאמה לתוכנית הלימודים שהותוותה על ידי משרד החינוך ובהתאם לשעות המוגדרות במתנה.

בית הספר יגיש תוכנית לימודים בינתחומית שנתית לכתה המיועדת על פי המתווה בנספח עד לתאריך 30.6.20. התוכנית תשלב בין שניים מהתחומים הבאים: היסטוריה, ספרות, תרבות יהודית-ישראלית. ניתן לבחור אחד מתחומי הדעת לעיל ולשלבם בתחום הומניסטי נוסף ע"פ בחירתו של בית הספר. התוכנית תתמקד בהוראת טקסטים ותכלול טקסטים שאינם כלולים בתוכנית הלימודים שהותוותה על ידי משרד החינוך.

קהל היעד:

כיתות 'עתודת שאר רוח' מיועדות לחטיבות ביניים שבהם תלמידים המעוניינים להשקיע זמן ומאמץ על מנת להרחיב את השכלתם ולשכלל את מיומנויותיהם בתחומי לימודי הרוח. ההשתתפות בתוכנית תהיה מתוך בחירה של התלמידים.

אופן ההפעלה:

כיתות שאר רוח יפעלו בכיתות ז-ח/ח-ט. הכיתה תלמד 3 שעות שבועיות על פי תוכנית לימודים יחודית שתוגש ע"י בית הספר ותאושר ע"י וועדה פדגוגית הכוללת את נציגי הפיקוח באגף חברה ורוח ו/או אגף מורשת. ומובילי התוכנית במרכז ללימודי רוח בספרייה הלאומית. תכלית תכנית הלימודים שתבנה על ידי המורים היא: לאתגר את התלמידים, להרחיב מעבר לתוכניות הלימודים הקיימות תוך התמקדות בטקסטים.

תוכניות הלימודים ייבנו על בסיס העקרונות הפדגוגיים הבאים:

- תוכנית הלימודים בכיתות שאר רוח תתבסס על עיון מעמיק בטקסטים ספרותיים ועיוניים מסוגים שונים תוך שילוב חומרי הוראה מאתגרים המעשירים את ההוראה והלמידה.
- הטקסטים הנבחרים להוראה יהיו טקסטים שמחוץ לתוכנית הלימודים הנלמדת בכיתה הרגילה.
- בכיתות שאר רוח ילמדו מיומנויות טקסטואליות הכוללות קריאה ופרשנות צמודת טקסט, קריאה ביקורתית, כתיבה עיונית ויצירתית וחקר.
- בית הספר יקצה שעות מערכת איכותיות לשיעורים בכיתת שאר רוח ויתמוך באופן פעיל בהפעלתה.
- התכנית תכלול התייחסות לממד הרגשי-חוויתי והערכי בהוראת תחומי הדעת, תוך הדגשת ההקשבה, האכפתיות (caring) והרלוונטיות לעולמו של הלומד.
- פיתוח יכולות דיון מעמיק ומכבד.
- תינתן עדיפות לתוכניות בין תחומיות המשלבות בין תחומי דעת שונים המשיקים זה לזה.

תנאי סף לפתיחת כיתת עש"ר:

המשרד מקצה שעות לימוד לבתי ספר העומדים בתנאים שיפורטו להלן:

- התחייבות בית הספר:
 - (1) בית הספר מלמד את תחומי הדעת על פי תוכנית הלימודים ובהתאם למסמך מתנ"ה
 - (2) בית הספר יוסיף 1 ש"ש מסל השעות שלו לטובת הוראת התוכנית בכל כיתה שתיפתח ויקצה שעת שהיה למורה האחראי לכל כיתה
 - (3) בכיתת עש"ר ישתתפו לפחות 12 תלמידים.
 - (4) על המורים בתוכנית להשתלם בהשתלמות הייעודית למורים בתוכנית והשתתפותם הסדירה בהשתלמות היא תנאי לקיום התוכנית.
 - (5) התלמידים ישתתפו בשלושה ימי שיא לאורך השנה. בית הספר ידאג להסעות לימי השיא של התוכנית.

אופן חלוקת השעות

משרד החינוך יקצה את השעות בין בתי הספר העומדים בתנאים האמורים לעיל, באופן הבא:

1. הוועדה הפדגוגית מעריכה את התוכנית שהוגשה כמתאימה לכיתת עש"ר ועומדת בקריטריונים בהתאם למחווון שלהלן בנספח למסמך זה.
2. ראשית תינתן עדיפות לבתי ספר שהתחילו את התוכנית בשנה הקודמת לשנה עבודה מבוקשת ההקצבה וקיבלו את המלצת הפיקוח שנית . 50% מן השעות הנותרות יחולקו בין בתי הספר הזכאים לפי סדר יורד של מדד הטיפוח הנהוג במשרד (מהגבוה לנמוך), 2 ש"ש לכיתה, וכך הלאה בסדר יורד, עד להקצאת מחצית מכסת השעות. שלישית יתרת השעות תחולק לבתי הספר שטרם תוקצבו מהציון הגבוה לנמוך בדירוג ההצעות שהוגשו, במדה וישנם ביס עם אותו ציון תינתן עדיפות לביס בעל מדד הטיפוח הנמוך יותר
3. בית ספר יתוקצב עבור 2 כתות לכל היותר

בקרה ועיצומים

1. בתי הספר יידרשו להגיש יוגש דוח ביצוע שנתי בהתאם לדרישות המזה"פ עד ליום 31 לאוגוסט. במקביל תתבצע ביקורת מטעם משרד החינוך בבתי הספר המתוקצבים.
2. אם יימצא כי בית הספר לא הקים כיתת שאר רוח יקוזזו השעות שהוקצו לבית הספר לכל השנה, וכן ניתן יהיה, בהתאם לשיקול דעתה של וועדת ההקצבות ועל בסיס המלצת הגורם המקצועי, לדחות בקשת בית הספר לקבלת שעות בשנה שלאחר מכן.
3. אם יימצא פער של למעלה מ-30% בין מספר התלמידים שצויין בטופס הבקשה לבין מספר התלמידים בפועל, ביה"ס ידרש להגיש הסבר בפני הפיקוח וועדת ההקצבות שתבחן את המקרה ותהיה רשאית לקזז את שעות הלימוד שהוקצו לבית הספר לאותה שנה

Center for
Humanities
Education

המרכז
ללימודי
רוח

הספרייה הלאומית
المكتبة الوطنية الإسرائيلية
The National Library of Israel

4. במידה ויימצא כי מורי בית ספר המלמדים בכיתות שבעבורן אושרה הקצבה, לא השתלמו כנדרש תבוטל ההקצבה, ויקוזזו השעות שהוקצו לבית הספר לכל השנה.

פרטים נוספים על התוכנית באתר המרכז ללימודי רוח [כאן](#)
בקשות ניתן לשלוח אל:זיו ליסון, רכז תוכנית שאר רוח ziv.lison@nli.org.il

הערה: הקצאת השעות על פי האמור לעיל תיעשה בכפוף לקבלת אישור לתקצוב השעות.

נספח: מתווה להגשת תוכנית לימודים לכיתת שאר רווח

- להלן המחווון על פיו הוועדה המקצועית תעריך את התוכניות שתוגשנה

קריטריון	משקל בהערכת התוכנית	הערות
קריאה וניתוח של מגוון טקסטים המייצרים ידע עולם רחב	30%	
ייצוג נאות לתחומי הדעת המרכיבים את התוכנית	20%	
התוכנית מבוססת על ציר/ים-נושא/ים מארגנים -	10%	
התוכנית כוללת דיון מעמיק ברעיונות גדולים/שאלות גדולות תוך התיחסות למגוון נקודות מבט	10%	
התאמה לגיל	10%	
התיחסות להיבטים ערכיים וכישורים תוך אישיים ובינאישיים	10%	

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית

Center for
Humanities
Education

המרכז
ללימודי
רוח

הספרייה הלאומית
المكتبة الوطنية الإسرائيلية
The National Library of Israel

מתווה שנתי לתוכנית שאר רוח

את התוכנית יש להגיש על נייר רשמי של בית הספר

שם בית הספר: ישוב:

שם ופרטי התקשרות של המורה האחראי:

טלפון: דוא"ל:

תיאור כללי של התוכנית:

פירוט:	הטקסט	נושא	יחידה
[פרטו ככל הניתן לגבי: מוקדי הלימוד, מיומנויות וכישורי חשיבה, דרכי הוראה, אירועי הערכה].	הנלמד:	השיעור:	מס': כולל תכנון [שעות]
שליש ראשון (ספטמבר- דצמבר)			
			1.
			2.
			3.
			4.
			5.
			6.
			7.
			8.
			9.
			10.
שליש שני (ינואר- מרץ)			

			1.
			2.
			3.
			4.
			5.
			6.
			7.
			8.
			9.
			10.
שליש שלישי (אפריל-יוני)			
			1.
			2.
			3.
			4.
			5.
			6.
			7.
			8.
			9.
			10.

חתימת מנהל/ת בית הספר:

חתימת מורה אחראי/ת על התוכנית: